

Neme kamere v samostanu in senatu

fotografija dokumentarnega filma

Menihi se pogovarjajo le enkrat na teden, ko gredo na sprehod (na sliki), sicer pa molijo, prebirajo nabožne knjige in meditirajo; citirajo dogme (na primer tisto o troedinosti Boga), vendar o njih ne diskutirajo.

Zdenko Vrdlovec

»Nisem želel posneti filma, ki bi ljudem pripovedoval o samostanu, temveč film, ki se spremeni v samostan,« je režiser **Philip Groening** točno opisal svojo *Veliko tišino* (2005), ki je bila prikazana na tre dni potekajočem festivalu dokumentarnega filma v Cantarjevem domu. Očitno je namreč, da niso bili menihi v samostanu Grande Chartreuse v francoskih Alpah tisti, ki bi si želeli ali potrebovali ta »samostanski« film: njim povsem zadostuje Bog, ki so se mu posvetili, in jih takšna posvetna reč, kot je film, ne more zanimati. Kot kaže, pa jih tudi ne moti, čeprav je režiser po potreboval kar nekaj let, da je menihe

prepričal, da jih s svojim filmanjem ne bo motil. Kar med drugim pomeni, da se z njimi ne bo pogovarjal; še sami se pogovarjajo le enkrat na teden, ko gredo na sprehod, sicer pa molijo, prebirajo nabožne knjige in meditirajo; citirajo dogme (na primer tisto o troedinosti Boga), vendar o njih ne diskutirajo; videti je, da se le en sam menih ukvarja s tako banalnimi stvarmi, kot je priprava hrane, urejanje vrta, krojenje meniških halj ipd. Meniški dnevi so videti kot nekaj najbolj urejenega, monotonega in umirjenega na svetu. Edina opazna sprememba je zunanja, in šeta je povezana z letnimi časi. Toda filmu ne gre le za ta »samostani vojažerjem«, saj je očitna njegova težnja, da bi s pomočjo meniških ritualov,

stare samostanske arhitekture in menjavanja letnih časov ustvaril »spiritualno estetiko«, ki naj bi bila »konsubstancialna« meniškemu življenju. Poskušala celo še več: nikoli ni videti, da bi se menihi kdaj ozirali v nebo, Groeningova kamera pa se večkrat, čeprav le zato, da bi tam pokazala zvezde, v protikadru s samostanskimi svečami, in tako samostan povežala s »kozmično dimenzijo«. Edini »dogodek« v samostanu je sprejem dveh novicev, a zaradi tega še ni mogoče reči, da bi tudi film »novačila« za samostan. Gledalci, ki jih je bila polna dvorana, so bili videti povsem zadovoljni s tem, da so bili dobri dve uri v »filmskem« samostanu.

Podoben dokumentaristični princip »neme navzočnosti« je uporabil

tudi ameriški cineast **Frederick Wiseman** v filmu *Državna zakonodaja* (2007), kjer prav tako dobri dve uri spremljamo delovanje predstavnikov senata in senatorjev v ameriški zvezni državi Idaho. Za slovenske gledalce z izkušnjo spremljanja razprav v slovenskem parlamentu je najbrž nepredstavljivo, da bi lahko debeli uri gledali in poslušali poslance, ko obravnavajo razne zakone. V tem filmu pa je to ne le znosno, marveč naravnost fascinantno, čeprav režiser, znan po svojem izredno natančnem in dejansko objektivnem seciranju ameriških institucij, niti najmanj ne poskuša kakor koli dramatizirati dogajanja v senatu. Dva senatorja skupini študentov (ki zastopajo tudi nas, gledalce) razložita, kako je zasnovan senat v Idahu (senatorji z dveletnim mandatom so nepoklicni, zakone pa obravnavajo in sprejemajo le tri mesece na leto, da bi potem kot navadni državljani izkusili, kako se obnesejo v praksi, in jih

naslednje leto po potrebi spremenili), v nadaljevanju pa film pozorno spremlja delo senatorjev. Ti izhajajo iz najrazličnejših poklicev, to so povsem »navadni« državljani, in prav v tem je tudi glavni vir fascinacije tega filma: ti »navadni« ameriški državljani, ki senatorsko funkcijo opravljajo kot »časno državljansko dolžnost« (za majhne honorar), so namreč izredno dobri, vljudni in v obravnavani snovi podkovani govorniki. Pri obravnavanju zakonov pretrešje vse argumente za in proti, pri čemer jih vodi samo »logika demokracije«, nikoli pa politična usmeritev. Iz njihovih razprav sploh ni mogoče ugotoviti, kateri stranki pripadajo, in tega tudi nikoli ne omenjajo. Žal ta film, ki je imenitna učna ura iz ameriške demokracije, ni bil tako dobro obiskan kot tisti o samostanu; verjetno bi bilo bolje, če bi ga predvajali v slovenskem parlamentu ali na Brdu pri Kranju.

fotografija dokumentarnega filma

Žal ta film, ki je imenitna učna ura iz ameriške demokracije, ni bil tako dobro obiskan kot tisti o samostanu; verjetno bi bilo bolje, če bi ga predvajali v slovenskem parlamentu ali na Brdu pri Kranju.